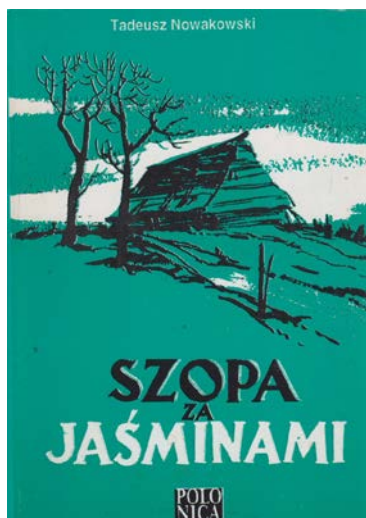

WYDAWNICTWO POLONICA

Tadeusz Nowakowski

Szopa za jaśminami

Stockholm 1994 s. 111

ISBN 978 91 87704 08 0

Tadeusz Nowakowski urodził się w 1917 roku w Olsztynie. Był synem dziennikarza i działacza narodowego Stanisława Nowakowskiego. Mieszkał w Bydgoszczy. We wrześniu 1939 roku ojciec Nowakowskiego został aresztowany przez Niemców i osadzony w obozie koncentracyjnym w Dachau. Tam zginął.

Tadeusz Nowakowski przed wojną studiował polonistykę na Uniwersytecie Warszawskim. Po 1939 roku jako ochotnik uczestniczył w walkach z okupantem. W 1941 roku został aresztowany przez gestapo i skazany na karę śmierci. Wyrok zamieniono na 30 lat obozu, które Nowakowski spędzał w różnych miejscowościach. Pod koniec wojny został uwolniony przez aliantów i przeniesiony do obozu dla wysiedleńców. Tu, jak wspomina dr hab. Waław Lewandowski, redaktor ostatniego wydania jego powieści *Obóz Wszystkich Świętych*, zaczął pisać:

„Jak wiecie, w obozie (...) przysły pisarz pełnił funkcję nauczyciela, uczył dzieci uchodźców języka polskiego i historii. Jakim był nauczycielem, nie wiem, wiem natomiast, że kariery belferskiej dla siebie nie planował – marzył o karierze pisarskiej. *Obóz Wszystkich Świętych* zaczął pisać jeszcze w Maczkowie. Pierwsze partie powieści zostały zapisane w brulionie, który był dziennikiem lekcyjnym! W rubryki przeznaczone na nazwiska uczniów i stopnie Tadeusz Nowakowski wpisywał piórem pierwsze powieściowe zdarzenia”.

Zaraz po zakończeniu wojny Nowakowski wyjechał do Londynu, gdzie udzielał się w Związku Polaków, współpracował z polskimi pismami i Sekcją Polską Radia BBC. Zastąpił jako redaktor Radia Wolna Europa i reporter papieża Jana Pawła II, relacjonujący jego pielgrzymki. Danuta Nowakowska zapamiętała, że mąż był tak szczęśliwy ze swojej pracy, że kiedy przyjeżdżał z podróży

to właściwie oprócz snu i posiłków zajmował się tylko pisaniem relacji. „Zawsze nalegaliśmy żeby nam opowiedział na gorąco o tym, co widział i słyszał” – wspominała. – „Ale rzadko dzielił się wrażeniami. »Później, później, teraz nie mam na to czasu«, odpowiadał niezmiennie i zaraz wracał do maszyny do pisania”.

Jako pisarz zadebiutował jeszcze w 1948 roku tomem opowiadań wojennych *Szopa za jaśminami*. Jednak sławę i uznanie przyniosła mu powieść *Obóz Wszystkich Świętych*, przetłumaczona na osiem języków. Nowakowski jest autorem jeszcze kilku powieści, zbiorów nowel i wierszy oraz sagi rodu Radziwiłłów. Podobnie jak ojciec angażował się w działalność organizacji polonijnych. Był rzecznikiem porozumienia polsko-niemieckiego. W 1993 roku został uhonorowany Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i honorowym obywatelstwem Olsztyna i Bydgoszczy. Dwa lata później wrócił na stałe do kraju. Zmarł w 1996 roku w Bydgoszczy.